

ความต้องการการส่งเสริมปลูกัญชงอินทรีย์ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่

The needs of Community Enterprise Members on Cultivating Extension of Organic Hemp in Chiang Mai Province

ดวงแข เจริญนวกุล สายสกุล ฟองมูล* สิริวัฒน์ วงษ์ศิริ และนภารัตน์ เวชสิทธิ์นิรภัย

Duangkhae Charoennawakul Saisakul Fongmul* Siriwat Wongsiri and Napharat Vetchasitniraphai

สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท คณะผลิตกรรมและการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50290

Division of Resources Development and Agricultural Extension, Faculty of Agricultural Production, Maejo University, San Sai, Chiang Mai 50290

* Corresponding author: saisakul_tor@yahoo.com

(Received: 10 August 2023; Revised: 30 August 2023; Accepted: 14 September 2023)

Abstract

The research objectives were to studies 1) level need of extension in growing organic hemp with the community enterprise; 2) the knowledge factors of the members on the growing organic hemp; and 3) factors affecting the need of extension in growing organic hemp, Chiang Mai Province. The questionnaire was used to collect the data in the study. For data collection, 140 members, which are the organic hemp farm outstanding provincial community enterprises for 2 consecutive years (2021-2022), are chosen to be the sample. The statistical tools that are used for data analysis consist of Frequency, Percentage, Average, Standard deviation, and Multiple regression analysis.

The study revealed that the community enterprise's members are still in the high weakness of extension even the total knowledge requirements in community enterprise's members were at moderate level. As the result we found the most needs of extension in growing organic hemp demand on marketing and plant processing ($\bar{X} = 4.45$), crop harvest ($\bar{X} = 4.20$), planting areas and seeds ($\bar{X} = 3.99$) and farming ($\bar{X} = 3.79$) respectively. The study also showed that age ($p = 0.030$), family member ($p = 0.014$), land area ($p = 0.001$), training ($p = 0.019$) and educational and knowledge of organic hemp cultivation ($p = 0.010$) are being key factors to demand ($p \leq 0.05$) for level need of extension in growing organic hemp of community enterprises.

Keywords: Community needs, agricultural extension, hemp, organic system

บทคัดย่อ

การวิจัย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมปลูกัญชงอินทรีย์ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกัญชงในจังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการปลูกัญชงอินทรีย์ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกัญชงในจังหวัดเชียงใหม่ และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการการส่งเสริมปลูกัญชงอินทรีย์ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกัญชงในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 140 คน ในปีการผลิต พ.ศ. 2564/2565 โดยเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกัญชงในจังหวัด

เชียงใหม่ที่ขึ้นทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนจากสำนักงานการเกษตรอำเภอ และได้รับใบอนุญาตปลูกกัญชงจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกัญชงในจังหวัดเชียงใหม่ มีความต้องการการส่งเสริมปลูกกัญชงอินทรีย์อยู่ในระดับความต้องการการส่งเสริมมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการการส่งเสริมมากที่สุด คือ ด้านการตลาดและการแปรรูป (ค่าเฉลี่ย 4.45) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความต้องการการส่งเสริมมาก ได้แก่ ด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.20) ด้านการเตรียมพื้นที่และเมล็ดพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 3.99) และด้านการเพาะปลูก (ค่าเฉลี่ย 3.79) ตามลำดับ ส่วนใหญ่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกัญชงในจังหวัดเชียงใหม่มีความรู้เกี่ยวกับปลูกกัญชงอินทรีย์อยู่ในระดับความรู้ปานกลาง สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการการส่งเสริมปลูกกัญชงอินทรีย์ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกัญชงในจังหวัดเชียงใหม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) ได้แก่ อายุ ($p = 0.030$) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ($p = 0.014$) จำนวนพื้นที่ปลูกกัญชง ($p = 0.001$) การฝึกอบรมและการไปดูงานเกี่ยวกับกัญชงอินทรีย์ ($p = 0.019$) และความรู้การปลูกกัญชงอินทรีย์ ($p = 0.010$)

คำสำคัญ: ความต้องการของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมการเกษตร กัญชง ระบบเกษตรอินทรีย์

คำนำ

กัญชง (Hemp) เป็นพืชที่มีแหล่งกำเนิดในเขตเอเชียกลาง มีการกระจายแพร่ไปทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนทวีปยุโรป และเป็นพืชในวงศ์ Cannabaceae คือวงศ์เดียวกับ กัญชา มีลักษณะคล้ายคลึงกับต้นกัญชา ในด้านลักษณะทางพฤกษศาสตร์เท่านั้น ไม่ใช่พืชที่เป็นสารเสพติดเหมือนกัญชา นิยมนำมาแปรรูปทำเป็นผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการถักทอ (Royal Park Rajapruek, 2019) ในประเทศไทยโดยมูลนิธิโครงการหลวง และสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (สวพส.) มีการศึกษาและพัฒนาสายพันธุ์ของกัญชง และขึ้นทะเบียนพันธุ์กับกรมวิชาการเกษตรปัจจุบันได้ถึง 8 สายพันธุ์ (Prabtook, 2021) โดยมุ่งพัฒนาพันธุ์ให้มีลักษณะตรงกับความต้องการใช้ประโยชน์ ซึ่งในระยะแรกมุ่งการใช้ประโยชน์จากเส้นใย ต่อมาจึงพัฒนาพันธุ์ที่มีคุณค่าทางโภชนาการในเมล็ดและสารสำคัญในช่อดอก สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมได้อย่างมากมาย เช่น เส้นใย อาหารเสริมและเครื่องดื่ม เครื่องสำอาง ยารักษาโรค (Food and Drug Administration, Ministry of Public Health, 2019) และยังพบว่าแนวโน้มความต้องการกัญชงใน

อุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในอเมริกาจากการประเมินมูลค่าตลาดอุตสาหกรรมกัญชงตั้งแต่ต้นน้ำถึงผลิตภัณฑ์ปลายน้ำ มีมูลค่ารวมถึงกว่า 28,000 ล้านดอลลาร์ และยังมีการคาดการณ์ว่ามูลค่าตลาดภายในปี พ.ศ. 2568 จะโตได้ร้อยละ 10-15 คิดเป็นมูลค่าสูงถึง 42,800 ล้านดอลลาร์ (Center for Economic and Business Forecasting, 2022)

ปัจจุบันประเทศไทยมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์กัญชงไทยออกสู่ตลาดอย่างกว้างขวาง จึงมีความจำเป็นต้องตระหนักถึงข้อควรระวังหลายข้อเพื่อส่งเสริมให้มีการเข้าถึงอย่างปลอดภัย ต่อสุขภาพและการใช้ประโยชน์สูงสุด ทำให้ผลิตภัณฑ์กัญชงต้องได้มาตรฐานระดับสูงซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ออกจำหน่ายสู่ตลาดมีหลายมาตรฐานภาครัฐควร มีการควบคุมให้ได้มาตรฐานและเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค อีกประการหนึ่งคือ การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปลูกกัญชงเป็นสิ่งสำคัญที่สัมพันธ์ต่อการสร้างระบบโรงงานเพื่อการแปรรูปกัญชง และต้องเป็นระบบเกษตรกรรมที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม หากผู้ปลูกไม่มีความเข้าใจพื้นฐานเรื่องพืชสายพันธุ์กัญชง จะทำให้การเพาะปลูกไม่ถูกต้อง เกิดปัญหา

การปนเปื้อนของโลหะหนักที่เป็นอันตราย ผลลัพธ์คือ พืชกัญชง จะดูดสารพิษเข้าไปที่ต้น และการใช้สารเคมี เช่น ยาฆ่าแมลง เป็นจำนวนมาก จะทำให้สารเคมีเข้าไปอยู่ในน้ำมันที่มีสาร Cannabidiol (CBD) ที่สกัดออกมา เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ควรปลูกตามมาตรฐานเกษตรปลอดภัย และการปลูกแบบเกษตรอินทรีย์ เพราะกัญชงสามารถดูดซึมสารต่าง ๆ จากดินได้มาก

ทั้งนี้ จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือที่ส่งเสริมให้มีเกษตรอินทรีย์ (Highland Research and Development Institute, 2021) รวมทั้งสภาพพื้นที่ และสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการปลูกพืชกัญชง จึงทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันของเกษตรกรจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อขออนุญาตปลูกกัญชง และที่สำคัญสมาชิกวิสาหกิจชุมชน มีความต้องการการส่งเสริมปลูกกัญชงอินทรีย์ในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อให้ได้เส้นใย เมล็ด และสารสำคัญในช่อดอกที่มีคุณภาพดีและปลอดภัยต่อการบริโภค โดยให้เข้ากับหลักเกณฑ์มาตรฐานสินค้าเกษตร (มกษ.) และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่ากระบวนการผลิตสินค้าจากกัญชงมีความปลอดภัยและสอดคล้องตามหลักสากล โดยมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการปลูกกัญชงอินทรีย์ เช่น มูลนิธิโครงการหลวงจังหวัดเชียงใหม่ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (สวพส.) รวมทั้งมูลนิธิเพื่อสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สวพ.) และกรมวิชาการเกษตร ให้การพัฒนาพื้นที่เพาะปลูกกัญชง โดยได้ทำการฝึกอบรม และได้ถ่ายทอดองค์ความรู้การปลูกกัญชงอินทรีย์

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาของเจ้าหน้าที่ได้มีการจัดฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจการปลูกกัญชงอินทรีย์ แต่การส่งเสริมในพื้นที่ยังไม่ประสบผลความสำเร็จเท่าที่ควรเกิดจากปัญหาขาดองค์ความรู้ และเทคโนโลยีด้านการปลูกกัญชงให้ได้ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ไม่เพียงพอ ดังนั้น การที่จะส่งเสริมปลูกกัญชงอินทรีย์ให้ประสบความสำเร็จ

เป็นไปตามนโยบายและแผนของหน่วยงานรัฐเพื่อให้เกิดพืชเศรษฐกิจใหม่และมีความปลอดภัยสูง จึงจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกัญชงในจังหวัดเชียงใหม่ว่าเป็นอย่างไร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกกัญชงอินทรีย์อยู่ในระดับใด และมีความต้องการการส่งเสริมปลูกกัญชงอินทรีย์ด้านใดบ้าง มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อความต้องการการส่งเสริมปลูกกัญชงอินทรีย์และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการส่งเสริมปลูกกัญชงอินทรีย์ในประเด็นใดบ้าง พร้อมข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่าง ๆ นำข้อมูลวิจัยไปใช้เพื่อการวางแผนส่งเสริมด้านการเตรียมพื้นที่และเมล็ดพันธุ์ ด้านการเพาะปลูก ด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว รวมทั้งด้านการแปรรูปและการส่งเสริมการตลาด เพื่อให้นำไปสู่การได้ผลิตภัณฑ์กัญชงที่มีคุณภาพและปลอดภัย ให้ได้รับมาตรฐานสินค้าเกษตร (มกษ.) และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งเป็นการเตรียมพร้อมในการขยายตลาดไปยังต่างประเทศในอนาคตต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมปลูกกัญชงอินทรีย์ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกัญชงในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 12 อำเภอ 22 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในปีการผลิต พ.ศ. 2564/2565 รวมทั้งสิ้น 215 คน (Chiang Mai Provincial Agriculture and Cooperatives Office, 2022) การคำนวณหาประชากรและกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน (multiple-stage random sampling) ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 หาขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ที่ได้มาจากประชากรของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกล้วยจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 12 อำเภอ 22 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจากจำนวนประชากรทั้งหมด 215 คน จากสูตรของ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และกำหนดความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 140 คน ขั้นตอนที่ 2 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างแล้วจำนวน 140 คน ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนของประชากรแต่ละวิสาหกิจชุมชน โดยการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (proportional stratified random sampling) เทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากขนาดประชากรในแต่ละวิสาหกิจชุมชน ขั้นตอนที่ 3 เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละวิสาหกิจชุมชนแล้วจึงนำรายชื่อสมาชิกในแต่ละวิสาหกิจชุมชนมาสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) แบบจับสลากไม่ใส่กลับจนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ โดยการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2564 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2565

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

แหล่งข้อมูลที่รวบรวมเพื่อใช้ในการวิจัยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจำนวน 140 ชุด โดยใน 1 ชุด ประกอบด้วยคำถาม 4 ตอน ตอนแรกเป็นการสอบถามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ตอนที่ 2 เป็นการทดสอบความรู้ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการปลูกกล้วยอินทรีย์ เป็นคำถามปรนัยแบบถูกและผิดจำนวน 12 ข้อ โดยตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมปลูกกล้วยอินทรีย์ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และ ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการความต้องการการส่งเสริมปลูกกล้วยอินทรีย์ และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าจาก ตำราหนังสือบทความ

วิชาการ วารสาร สิ่งตีพิมพ์ รวมถึงข้อมูลที่ค้นคว้าผ่านระบบออนไลน์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) มูลนิธิโครงการหลวงจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกล้วยจังหวัดเชียงใหม่ 2) การวัดระดับความรู้เกี่ยวกับการปลูกกล้วยอินทรีย์ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกล้วยจังหวัดเชียงใหม่ใช้แบบทดสอบวัดความรู้แบบถูก-ผิด เป็นคำถามปรนัย จำนวน 12 ข้อ (ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน) โดยการหาค่าอันตรายภาคขึ้น (Taweerat, 2000) จากสูตรอันตรายภาคขึ้น = ค่าสูงสุด-ค่าต่ำสุด/ระดับชั้น ซึ่งจะได้ช่วงระดับคะแนนการทดสอบ หลังจากนั้นนำมาทดสอบความยากง่าย (difficulty index) และการตรวจสอบอำนาจการจำแนก (discrimination) เพื่อให้ทราบว่าเป็นแบบทดสอบในแต่ละข้อมีความยากง่าย และเหมาะสมมากน้อยเพียงใด 3) การวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการการส่งเสริมปลูกกล้วยอินทรีย์ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวัดระดับความต้องการการส่งเสริม 5 ระดับ ได้แก่ ความต้องการการส่งเสริมมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21-5.00 ความต้องการการส่งเสริมมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.41-4.20 ความต้องการการส่งเสริมปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61-3.40 ความต้องการการส่งเสริมน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.81-2.60 ความต้องการการส่งเสริมน้อยที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.80 4) การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการการส่งเสริมปลูกกล้วยอินทรีย์ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกล้วยจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression) และ

5) การวิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรคของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกัญชงในจังหวัดเชียงใหม่โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้ คำถามปลายเปิด และระดับปัญหาให้เลือกตอบ 4 ระดับใช้ rating scale (Sukhvibul, 2010) ดังนี้ ปัญหามาก หมายถึง 3 คะแนน ปัญหาปานกลาง หมายถึง 2 คะแนน ปัญหาน้อย หมายถึง 1 คะแนน ไม่มีปัญหา หมายถึง 0 คะแนน จากนั้นนำคะแนนที่ได้ไปแปลผลเป็น

ค่าเฉลี่ยและนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย ซึ่งผู้วิจัยใช้เกณฑ์การพิจารณาโดยแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ มีปัญหามาก ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.01-3.00 มีปัญหาปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.01-2.00 มีปัญหาน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.01-1.00 และไม่มีปัญหา ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.00

ผลการวิจัยและวิจารณ์

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกัญชงส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51 ปี มีสถานภาพสมรส การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน มีจำนวนแรงงานในภาคการเกษตรเฉลี่ย 2 คน มีรายได้ในครัวเรือนเฉลี่ย 59,428 บาทต่อปี มีจำนวนหนี้สินในครัวเรือนเฉลี่ย

21,061 บาท แหล่งเงินทุนที่ใช้เฉลี่ย 1 แหล่ง มีจำนวนพื้นที่การปลูกเฉลี่ย 1 ไร่ มีช่องทางการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกกัญชงอินทรีย์เฉลี่ยอยู่ที่ 1 แห่ง มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 1 ครั้ง ต่อปี เรื่องที่ติดต่อบริษัทเป็นเรื่องการเพาะปลูก เคยได้เข้ารับการฝึกอบรมและการไปดูงานเกี่ยวกับกัญชงอินทรีย์เฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี จากหน่วยงานรัฐและเอกชน ประสบการณ์การปลูกกัญชงอินทรีย์เฉลี่ย 2 ปี (Table 1)

Table 1 Results of basic characteristics of the community enterprise's members, economy and society

Variable	\bar{X}	S.D.
Gender (1 = male, 0 = female)	0.53	0.50
Age (years)	51.24	13.19
Marital status (1 = married, 0 = other)	0.70	0.46
Education level (1 = elementary school, 0 = uneducated)	0.85	0.36
Family member (number)	4.81	2.93
Number of workers in the household (number)	3.00	1.98
Number of labors in agricultural (number)	2.00	2.20
Household income (bath/year)	59,428.57	81,241.99
Household debt (bath/year)	21,061.42	69,568.80
source of funds for growing hemp (1= personal capital, 0 = other)	1	0.48
Amount of land for hemp planting (rai)	1	0.77
1Channel to receive organic agricultural news (1 = online, 0 = other)	1	0.50
Contact with extension officer (times/year)	1.43	2.28
Training about organic hemp (times/year)	1	1.61
Experience in organic hemp (years)	2	3.46

ความรู้ในการปลูกกล้วยอินทรีย์

จากผลการศึกษาความรู้ในการปลูกกล้วยอินทรีย์ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกล้วยในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการวัดระดับความรู้ใช้แบบทดสอบเป็นแบบถูก-ผิด ซึ่งใช้คำถามปรนัยจำนวน 12 ข้อ (ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน) ทำการทดสอบค่าความยากง่าย และค่าอำนาจการจำแนกของข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ในการปลูกกล้วยอินทรีย์พบว่าแต่ละข้อมีค่าดัชนีความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.70-0.79 และค่าอำนาจการจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-0.39 ซึ่งแบบทดสอบ

มีความเหมาะสม จากนั้นได้นำมาตรวจนับคะแนนเพื่อจัดระดับความรู้ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ที่ได้จากสูตรการหาค่าอันตรายภาคขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ 0-4 คะแนน มีความรู้อยู่ในระดับน้อย 5-8 คะแนน มีระดับความรู้ปานกลาง 9-12 คะแนน มีระดับความรู้มาก พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.73 คะแนน จากคะแนนเต็มทั้งหมด 12 คะแนน และมีความรู้มากที่สุดในเรื่องของประโยชน์ที่ได้รับจากกล้วย ดังแสดงผลใน (Table 2)

Table 2 Frequency and percentage of knowledge of the community enterprise's members

(n = 140)

Level of knowledge in growing organic plant	Number	Percent
Hight	57	40.7
Moderate	79	56.4
Low	4	2.9
$\bar{X} = 8.73$ Min - Max = 0-12 S.D. = 1.90		

Remarks: Most = 9-12 Moderate = 5-8 Low = 0-4

ความต้องการการส่งเสริมปลูกกล้วยอินทรีย์

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกล้วยในจังหวัดเชียงใหม่ มีค่าคะแนนเฉลี่ยความต้องการการส่งเสริมปลูกกล้วยอินทรีย์มากที่สุด ได้แก่ ด้านการตลาดการแปรรูป รองลงมา ด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ด้านการเพาะปลูก และด้านการเตรียมพื้นที่และเมล็ดพันธุ์ โดยในภาพรวมพบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกล้วยมีความต้องการการส่งเสริม

ปลูกกล้วยอินทรีย์อยู่ในระดับความต้องการการส่งเสริมมาก (Table 3)

นอกจากนั้น สมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกล้วยในจังหวัดเชียงใหม่มีความต้องการให้มีการส่งเสริมความรู้ในเรื่องอื่น ๆ ได้แก่ ความรู้ระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการปลูกกล้วยอินทรีย์ ความรู้พันธุ์กล้วยและเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ การกำหนดราคา และแหล่งเงินทุน

Table 3 An average mean score, standard deviation, and a level need of the community enterprise's members

(n = 140)

Need of agricultural extension in growing organic hemp of community enterprise's members	\bar{X}	S.D.	Description
Planting areas	3.99	1.07	Most
Planting and care of plants	3.79	1.26	Most
Crop Harvest	4.20	0.86	Most
Marketing and plant processing	4.45	0.97	Mostly
Total	4.10	1.04	Most

Remarks: Mostly = 4.21-5.00 Most = 3.41-4.20 Moderate = 2.61-3.40 Low = 1.81-2.60 Lowest = 1.00-1.80

ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการการส่งเสริมปลูก กัญชงอินทรีย์

จากการวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการการส่งเสริมปลูกกัญชงอินทรีย์ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกัญชงในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้สถิติอนุमान คือ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบคัดเลือกเข้า (multiple regression analysis) (Prasit-Rathsint, 2002) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระหลายตัวว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ในทิศทางใด (เชิงบวกหรือเชิงลบ) กับตัวแปรตาม และมีระดับความสัมพันธ์มากน้อยเพียงใด ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ใช้ตัวแปรอิสระจำนวน 16 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การสมรส ระดับการศึกษาจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานภาคการเกษตร รายได้ในครัวเรือน จำนวนหนี้สินในครัวเรือน ขนาดพื้นที่ปลูกกัญชง แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกกัญชงอินทรีย์ การรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตร การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การฝึกอบรมและการไปดูงานเกี่ยวกับกัญชงอินทรีย์ ประสบการณ์การปลูกกัญชงอินทรีย์ ความรู้เกี่ยวกับการปลูกกัญชงอินทรีย์ และปัญหาในการปลูกกัญชงอินทรีย์ เพื่อหาความสัมพันธ์

กับตัวแปรตาม คือ ความต้องการการส่งเสริมปลูกกัญชงอินทรีย์ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกัญชงในจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่พบว่า ไม่มีตัวแปรคู่ใดที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่ก่อให้เกิดปัญหา (multiple collinearity) อันเป็นการละเมิดเงื่อนไขเบื้องต้นในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และความรู้เกี่ยวกับการปลูกกัญชงอินทรีย์ที่มีผลต่อความต้องการการส่งเสริมปลูกกัญชงอินทรีย์ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกัญชงในจังหวัดเชียงใหม่พบว่าตัวแปรอิสระทั้งหมด 16 ตัวแปรสามารถพยากรณ์ความผันแปรของตัวแปรตาม คือ ความต้องการการส่งเสริมปลูกกัญชงอินทรีย์ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกัญชงในจังหวัดเชียงใหม่เท่ากับร้อยละ 66 ($R^2 = .66$) โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีผลต่อความต้องการการส่งเสริมปลูกกัญชงอินทรีย์ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกัญชงในจังหวัดเชียงใหม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.001$) พบว่า มีทั้งหมด 5 ตัวแปร โดยแบ่งออกเป็นตัวแปรที่มีผลทางลบ 2 ตัวแปร ได้แก่ ระดับการศึกษา ($p = 0.015$) และประสบการณ์ในการปลูกกัญชงอินทรีย์ ($p = 0.006$)

ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความรู้เกี่ยวกับการปลูกกล้วยงอินทรีย์ ($p = 0.010$) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่แหล่งเงินทุนปลูกกล้วยงอินทรีย์ และปัญหาในการปลูกกล้วยงอินทรีย์

1. ระดับการศึกษา พบว่าสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับที่สูงกว่าระดับประถมศึกษาจะมีความต้องการในการส่งเสริมปลูกกล้วยงอินทรีย์มากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีการศึกษาสูงกว่ามีโอกาสเรียนรู้ และเข้าถึงแหล่งข้อมูลการปลูกกล้วยงอินทรีย์ ได้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Wanmaung *et al.* (2021) ได้ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ต่อเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในจังหวัดเชียงใหม่

2. แหล่งเงินทุนในการปลูกกล้วยงอินทรีย์ มีความสัมพันธ์กับความต้องการในการส่งเสริมปลูกกล้วยงอินทรีย์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Kananit *et al.* (2017) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการของเกษตรกรต่อการได้รับการพัฒนาการเกษตรจากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทอง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น พบว่า เกษตรกรที่มีแหล่งเงินทุนมากกว่า 1 แห่งขึ้นไปมีความต้องการได้รับการพัฒนาการเกษตรจาก อบต.ห้วยทอง มากกว่าเกษตรกรที่มีแหล่งเงินทุนน้อยแห่ง เนื่องจากเกษตรกรมีภาระหนี้สินในครัวเรือนต้องการสนับสนุนเงินทุน และปัจจัยการผลิตเพื่อให้สามารถทำการเกษตรได้อย่างต่อเนื่อง

3. ประสิทธิภาพการปลูกกล้วยงอินทรีย์ มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการในการส่งเสริมปลูกกล้วยงอินทรีย์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chantharawit (2014) ได้ศึกษาเรื่อง การผลิตหม่อนผลสดและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร พบว่าประสิทธิภาพการผลิตหม่อนผลสดมีความสัมพันธ์ต่อการผลิตหม่อนผลสด ความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรใน

($p = 0.001$) และมีความสัมพันธ์ทางสถิติในเชิงบวก โดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้สามารถอธิบายตัวแปรอิสระทั้งหมด 5 ตัวแปรที่มีผลต่อความต้องการการส่งเสริมปลูกกล้วยงอินทรีย์ (Table 4) ได้ดังนี้

จังหวัดสกลนคร และสอดคล้องกับการศึกษาของ Panyayeun (2020) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการการส่งเสริมปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า ประสิทธิภาพการปลูกผักปลอดภัยมีความสัมพันธ์ต่อความต้องการการส่งเสริมปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง โดยส่วนใหญ่เกษตรกรมีประสพการณ์การเพาะปลูกผักปลอดสารพิษ มาเป็นเวลานานทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการเพาะปลูกผักเป็นอย่างดี

4. ความรู้เกี่ยวกับการปลูกกล้วยงอินทรีย์ ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกล้วยง พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการการส่งเสริมปลูกกล้วยงอินทรีย์ สามารถอธิบายได้ว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่มีความรู้เกี่ยวกับการปลูกกล้วยงอินทรีย์เพิ่มขึ้นมีแนวโน้มความต้องการการส่งเสริมปลูกกล้วยงอินทรีย์มากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้เนื่องมาจากความรู้ที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับนั้นส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดในการปลูกกล้วยงให้เป็นไปตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เช่น การจัดการพื้นที่เพาะปลูก การจัดการแหล่งน้ำ และการควบคุมป้องกันหรือกำจัดศัตรูพืช ซึ่งนับได้ว่าเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการปลูกกล้วยงอินทรีย์ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์กล้วยงที่มีคุณภาพปราศจากการปนเปื้อนของสารเคมี และช่วยผลักดันให้กล้วยงเป็นพืชเศรษฐกิจใหม่สามารถสร้างรายได้ให้กับสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวได้สอดคล้องกับงานวิจัย Kaewjareonsri *et al.* (2020) ที่พบว่าเกษตรกรในอำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นมีแนวโน้มความต้องการในการส่งเสริมปลูกพืชสมุนไพรในระบบอินทรีย์มากกว่าเกษตรกรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำเกษตร

อินทรีย์น้อย และยังสอดคล้องกับ Wongsra (2021) ที่พบว่า การที่เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์มากขึ้นสามารถช่วยให้ เกษตรกรมีการปฏิบัติในการปลูกข้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นด้วย

5. ปัญหาเกี่ยวกับการปลูกกล้วยอินทรีย์ของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกันกับงานวิจัยของ Inpuwa *et al.* (2019) ได้ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรนาแปลงใหญ่

อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พบว่า เกษตรกรมี ปัญหาการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานเกษตรดีที่เหมาะสม ในประเด็นปัญหาด้านวิธีการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐที่ไม่ทั่วถึง เนื่องจากอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่มีไม่เพียงพอ โดยมีข้อเสนอแนะจากเกษตรกรด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตรด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมในพื้นที่

Table 4 Factors having relationships with needs of the community enterprise's members

(n = 140)

Independent variables	Dependent variables need of community enterprise's members		
	B	t	p
Gender	.098	1.017	.311
Age	-.002	-.552	.582
Marital status	-.072	-.750	.454
Education level	-.390	-2.477	.015*
Family member	-.014	-.640	.524
Number of labors in agricultural	.012	.179	.858
Household income	-2.845E-9	-.005	.996
Household debt	-2.709E-7	-.418	.677
Amount of land for hemp planting	-.035	-.652	.516
Sources of funds used to grow organic hemp	.315	3.708	.001**
Channel to receive organic agricultural news	.022	.705	.482
Contact with agricultural extension officers	-.059	-.644	.521
Training about organic hemp	-.129	-1.183	.239
Experience in growing organic hemp	-.053	2.815	.006*
Knowledge of organic hemp cultivation	.045	2.634	.010*
Problems in growing organic hemp	.575	5.458	.001**
Constant	2.523	6.118	0.001**
R² = .66 (66.0%) F = 14.559 p = 0.000**			

Remarks: *Statistically significant level at 0.05, ** statistically significant level at 0.01

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกัญชงในจังหวัดเชียงใหม่ มีค่าคะแนนเฉลี่ยของปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมปลูกกัญชงอินทรีย์มาก โดยมีด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว รองลงมา ด้านการเตรียมพื้นที่และเมล็ดพันธุ์ ถัดมาด้านการแปรรูปและการตลาด และด้านการเพาะปลูกตามลำดับ โดยในภาพรวมพบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกัญชงในจังหวัดเชียงใหม่ มีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมปลูก

กัญชงอินทรีย์อยู่ในระดับปัญหามาก (Table 5) ข้อเสนอแนะของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกัญชงเกี่ยวกับการส่งเสริมปลูกกัญชงอินทรีย์ในจังหวัดเชียงใหม่ คือ ควรมีการพัฒนาความร่วมมือกันระหว่างสมาชิกผู้ปลูกกัญชงเพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกัญชงอินทรีย์ระดับจังหวัด ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกัญชง และเจ้าหน้าที่ควรมีการสนับสนุนด้านพันธุ์และเมล็ดพันธุ์กัญชง รวมทั้งความรู้ข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติกัญชาและกัญชง

Table 5 An average mean score, standard deviation, and a level problem of the community enterprise's members

Problem in growing organic hemp of the community enterprise's members	\bar{X}	S.D.	Description
Planting areas	2.14	0.93	Most
Planting and care of plants	1.67	0.98	Moderate
Crop Harvest	2.52	0.77	Most
Marketing and plant processing	2.03	0.98	Most
Total	2.09	0.91	Most

Remarks: Most = 2.01-3.00 Moderate = 1.01-2.00 Low = 0.01-1.00 No Problem = 0

สรุปผลการวิจัย

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 51 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาปริญญาตรี มีความรู้เกี่ยวกับการปลูกกัญชงอินทรีย์อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความรู้มากที่สุดในเรื่องของประโยชน์ที่ได้รับจากกัญชง ความต้องการการส่งเสริมปลูกกัญชงอินทรีย์อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความต้องการการส่งเสริมมากที่สุด คือ ด้านการแปรรูปและการตลาด ส่วนด้านที่มีความต้องการการส่งเสริมมาก ได้แก่ ด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ด้านการเตรียมพื้นที่และเมล็ดพันธุ์ และด้านการเพาะปลูก ตามลำดับ และจากการศึกษา

พบว่า ปัจจัย ระดับการศึกษา แหล่งเงินทุน ประสบการณ์ ในการปลูกกัญชงอินทรีย์ ความรู้เกี่ยวกับกัญชงอินทรีย์ และปัญหาในการปลูกกัญชงอินทรีย์ มีผลต่อความต้องการการส่งเสริมปลูกกัญชงอินทรีย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งจะนำไปสู่รูปแบบการส่งเสริมปลูกกัญชงอินทรีย์ที่ดีและเหมาะสมให้กับสมาชิกวิสาหกิจชุมชนต่อไป และส่วนใหญ่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาเกี่ยวกับการปลูกกัญชงอินทรีย์อยู่ในระดับมาก โดยมีปัญหาด้านการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวมากที่สุด รองลงมามีปัญหาด้านการเตรียมพื้นที่และเมล็ดพันธุ์ ถัดมาด้านการแปรรูปและการตลาด และด้านการเพาะปลูก ตามลำดับ ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้กับ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น มูลนิธิโครงการหลวงกรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร และสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการให้ความรู้ การปลูกกัญชงอินทรีย์จากผู้เชี่ยวชาญ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเพาะปลูกแบบแม่นยำ เนื่องจากกัญชงเป็นพืชที่ต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิด และสภาพแวดล้อมต้องให้เหมาะสมกับพันธุ์เพื่อให้ได้ผลผลิตและคุณภาพตามต้องการ รวมทั้งเป็นพืชที่มีความอ่อนไหวต่อสภาพอากาศ หากอากาศร้อนมากจะทำให้สารสำคัญในช่อดอกที่มีประโยชน์ลดลง หรือหากอากาศชื้นจะทำให้เกิดโรคโคนเน่า และเชื้อรา ส่งผลให้ผลผลิตเสียหายและขาดทุน

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีศูนย์รวมแหล่งข้อมูลสถิติและองค์ความรู้ที่ถูกต้อง เพื่อให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่น่าเชื่อถือให้ได้มากที่สุด และภาครัฐสามารถใช้ติดตามภาวะตลาดกัญชงเพื่อออกมาตรการสนับสนุนได้ทันทั่วทั้งที่ ควรมีความชัดเจนและเหมาะสมของกฎหมายในทางปฏิบัติเพราะหากมีการเปลี่ยนแปลงภายหลัง จะส่งผลกระทบต่อ การปลูกและการลงทุนที่เกิดขึ้นก่อนหน้า การทำงานของภาครัฐควรมีการประสานความร่วมมืออย่างเป็นระบบเพื่อลดความซับซ้อนของกฎเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรคในการเข้าถึงข้อมูลและการปลูกกัญชง และควรมีการสนับสนุนแหล่งเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำ ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการปลูกกัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจใหม่

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับเอกชน ผลักดันให้มีการส่งเสริม ผู้ปลูกกัญชงรายย่อยสามารถเข้าถึงประโยชน์จากอุตสาหกรรมกัญชงเพื่อป้องกันการผูกขาดจากนายทุนรายใหญ่ และควรพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตอย่างต่อเนื่องด้วยการส่งเสริมงานวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและ

แลกเปลี่ยนกับต่างประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศในระยะยาวต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณคณาจารย์ บุคลากร สาขาวิชาพัฒนาทรัพยากรและส่งเสริมการเกษตร คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่ให้คำปรึกษาและตรวจสอบแก้ไขงานวิจัยมาโดยตลอด และขอขอบคุณสมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกัญชงจังหวัดเชียงใหม่ที่ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดียิ่งในการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูล จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- Center for Economic and Business Forecasting, University of the Thai Chamber of Commerce. 2022. Market Value Assessment of Hemp-Cannabis. Available: https://cebf.utcc.ac.th/upload/analysis_file/file_th_689d21y2022.pdf (June 9, 2022) [in Thai]
- Chantharawit, S. 2014. Mulberry fruit production and extension needs of farmers in Sakon Nakhon province. Master of Science in Agriculture in Agricultural Extension and Development School of Agriculture and Cooperatives, Sukhothai Thammathirat Open University. [in Thai]
- Chiang Mai Provincial Agriculture and Cooperatives Office. 2022. Hemp growers' community enterprise group member registration database, Chiang Mai Provincial Agricultural Office. Chiang Mai province. [in Thai]
- Food and Drug Administration, Ministry of Public Health. 2019. Hemp plant parts and their uses. Available: <https://cannabisinfo.fda>.

- moph.go.th/news/news-2 (October 5, 2023)
[in Thai]
- Highland Research and Development Institute (Public Organization). 2021. HRDI collaborates with ARDA and TSRI to develop hemp for industry. Available: <https://www.hrdi.or.th/Activities/Detail/372> (July 27, 2022)
[in Thai]
- Inpuwa, S., S. K. Sansern and N. Seerasarn. 2019. Extension need for rice production adhering good agricultural practice of farmer of the large agricultural land plot for rice production in Na Kae district Nakhon Phanom province. *Khon Kaen Agriculture Journal* 47(1): 1023-1030.
[in Thai]
- Kaewjareonsri, W., P. Kruekum, N. Rungkawat and S. Fongmul. 2020. Need for organic herbal plants growing promotion of farmers in Phayuhakhiri district, Nakhon Sawan province. *Journal of Agricultural Research and Extension* 37(3): 39-48. [in Thai]
- Kananit, S., P. Prapatigul and C. Wongsamun. 2017. Farmers' needs for agricultural development from wathong subdistrict administrative organization Phuwiang district, Khon Kaen province. *Khon Kaen Agriculture Journal* 45(1): 1515-1521.
[in Thai]
- Panyayeun, S. 2020. Need for the promotion of non-toxin vegetable growing of farmers in Muangpan district, Lampang province. Master of Science in Resources Development and Agricultural Extension. Maejo University.
[in Thai]
- Prabtook, W. 2021. Hemp from Narcotic Plants to New Economic Crops. *Kehakaset Magazine* 45(4): 67-75. [in Thai]
- Prasit-Rathsint, S. 2002. The use of statistics in research correctly and in accordance with international standards. Fuangfa Printing, Bangkok. [in Thai]
- Royal Park Rajapruek. 2019. Hemp and the Royal Project. Available: <https://www.royalparkrajapruek.org/Knowledge/view/389> (September 6, 2022) [in Thai]
- Sukhvibul, T. 2010. Considerations in creating estimation tools (Rating Scale) for research. Available: <http://ms.src.ku.ac.th/schedule/files/2553/oct/1217086> (October 2, 2023)
[in Thai]
- Taweerat, P. 2000. Methods in behavioral and social science research. Chulalongkorn University Book Center, Bangkok. [in Thai]
- Wanmaung, A., W. Intaruccomporn, P. Prapatigul and S. Suriyong. 2021. Farmers' needs of organic rice production extension in Chiang Mai province. *Journal of Agricultural Production* 3(3): 57-66. [in Thai]
- Wongsa, K. 2021. Rice cultivation practice according to organic agriculture standards of farmers in Muang district, Chiang Rai province. Master of Science in Resources Development and Agricultural Extension. Maejo University. [in Thai]
- Yamane T. 1973. *Statistics : an introductory analysis*. Harper & Row, New York.